

TURKCELL SÜPER LİĞİ'NDE OYNAYAN KULÜPLERİN YÖNETİCİ YETERLİLİKLERİNİN İNCELENMESİ

İ.Bülent FİŞEKÇİOĞLU* Metin ŞAHİN* Hakan Salim ÇAĞLAYAN* Halil TANIR**

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, profesyonel futbol kulüplerinde görev yapan spor yöneticilerinin yeterliliklerini belirlemektir.

Araştırmanın örneklemini, 2006-2007 Turkcell Süper Ligi'nde oynayan kulüplerden tesadüfi örneklem yöntemiyle seçilen Konyaspor, Sivasspor ve Trabzonspor'da görev yapmakta olan 72 spor yöneticisi oluşturmuştur. Araştırmada belirlenen amaçlara ulaşabilmek için konu ile ilgili literatür taraması yapılmış, elde edilen bilgiler ve alan uzmanları ile yapılan görüşmeler sonrasında Kısa Tanıma Formu ve Yönetici Yeterlilikleri Anketi oluşturulmuştur. Oluşturulan anketin yapılan güvenilirlik analizinde Cronbach's Alpha katsayısı 0,73 olarak hesaplanmıştır. Verilerin analizi SPSS 13.0 istatistik programı kullanılarak değerlendirilmiş, verilerin çözümünde frekans ve yüzdeler kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda; yöneticilerin büyük çoğunluğunun futbolun içinden geldikleri; spor yöneticiliği alanında eğitim almadıkları; planlama ve organizasyon bilgisine sahip oldukları; kulüp içinde yönetim kurulu tarafından alınan kararlarda etkinliğinin olduğuna inandıkları; bir problem durumunda hızlı ve doğru karar verebildikleri; sporla ilgili teknolojik gelişmeleri takip ettikleri ve yeniliklere açık oldukları; diğer yöneticilerle ilişkilerinin iyi olduğu; kulüp içinde değişen şartlara uyum sağlayabildikleri; basın ile iletişimlerinin çok iyi olmadığı; kulüp yöneticiliği deneyimine sahip oldukları ve yabancı dil bilgisine sahip olma oranlarının düşük düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Futbol, spor yöneticisi, yeterlilik.

The analysis of the Sufficiency of the Sport Directors in Turkcell Super Lig Professional Football Club

ABSTRACT

The purpose of this research is to determine sufficiency of the sport directors who are working in professional football clubs.

The samples of the research are the 72 sports directors who are working in Konyaspor, Sivasspor and Trabzonspor. The teams are selected with coincidental sampler method from the teams playing in the "Turkcell Süper Lig" in 2006-2007. To reach the purposes determined in the research, the literature hatching has done and after obtaining informations and interviewing the field experts, Short Definition Form and Director Sufficiency Questionnaire is formed. In the reliability analysis of the formed questionnaires, the Cronbach's Alpha Coefficient calculated as 0,73. Analysis of data are evaluated using the SPSS 13.0 Statistics program and frequency and percentage are used to analyse the data.

In the result of the research; the majority of director's coming from the football inside, their not receiving education in the Sports Directors Field; their having knowledge about plannig and organization; their believing in the desicions given by the board of directors in technological development about sports and their standing open to the reforms; their relationships with the other directors are good; their communications with the pres is not good; their having the experience of management of club and their having a foreign language percent is at a low level is determined.

Key Words: Football, sports director, sufficiency.

GİRİŞ

Tarih boyunca insan ilişkilerinin en önemli esaslarından biri yönetim ve yöneticilik olmuştur. Yöneticilik her alanda olduğu gibi sporda da büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle etkili ve başarılı bir yönetim için yöneticilerin belirli yeterliliklere sahip olmaları gerekmektedir (Yetim 1992).

Ülkemizde spor, günümüze kadar bu alanda eğitim almamış, sporu seven gönüllü kişiler tarafından yönetilmiştir. Spora verilen önemin her geçen gün artması, sporun bir

* Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu-KONYA

** İmranlı Lisesi Beden Eğitimi Öğretmeni-SİVAS

endüstri haline dönüşmesi, gelişen ve değişen spor anlayışı, spor yönetiminin önemini arttırmıştır. Bu nedenlerden dolayı ülkemiz spor yönetimi alanında eğitim almış; profesyonel spor yöneticilerine ihtiyaç duymaktadır (Karagözoğlu 1994).

Son yıllarda yerel yönetimler ve özel işletmeler sayesinde spor işletmelerinin sayısında önemli bir artış meydana gelmiştir. Spor alanında hizmet veren resmi ve özel kuruluşların idareci kadrosunda spor ve spor yönetimi bilgisine sahip olmayan kişiler bulunmaktadır. Günümüzde spor yöneticiliği bir meslek olarak kabul edilmekle beraber, sporun sadece istek ve hevesle yönetilemeyeceği bilinmektedir. Spor alanında görev alan yöneticiler sporu sevmelerinin yanında, kişisel beceri, tecrübe, mesleki bilgi ve spor yöneticiliği eğitimine sahip olmalıdır. Spor yönetiminin öneminin daha iyi anlaşılması ile üniversitelerin Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulları'nın bünyesinde Spor Yöneticiliği bölümleri açılmakta ve bu söz konusu bölümlerin sayısı her geçen gün artmaktadır. Bunun yanı sıra kurs, seminer ve panel gibi yöneticilerin kendilerini geliştirmelerine yönelik eğitim faaliyetleri düzenlenmektedir (Doruk 2005).

Eğitilmiş insan unsuru, her alanda olduğu gibi spor alanında da önemli bir yer tutmaktadır. Spor organizasyonlarının amaçlarına ulaşabilmeleri, diğer unsurların yanında, eğitilmiş spor yöneticileri ile mümkün olabilmektedir. Ancak yapılacak spor yöneticiliği eğitiminin nitelik ve nicelik yönünden istenilen düzeyde olması bunların nerelerde çalıştıkları ve çalıştıran kuruluşların hangi özellikleri aradıklarının bilinmesi ile yakından ilgilidir. Bu bağlamda profesyonel futbol kulüplerinde görev yapmakta olan yöneticilerin de belli bir spor yöneticiliği eğitimine sahip olmalarının yanı sıra kişisel beceri, mesleki bilgi, tecrübe ve yeterliliğe de sahip olmaları gerekmektedir.

Bu bilgiler ışığında araştırmanın amacını; Turkcell Süper Ligi'nde oynayan kulüplerde görev yapan, spor yöneticilerinin yeterliliklerinin tespit edilmesi oluşturmaktadır.

MATERYAL VE METOT

Evren ve Örneklem: Araştırmanın evrenini 2006–2007 Turkcell Süper Ligi'nde oynayan kulüplerin yöneticileri oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemini ise 2006-2007 Turkcell Süper Ligi'nde oynayan kulüplerden tesadüfi örneklem yöntemiyle seçilen Konyaspor, Sivasspor ve Trabzonspor'da görev yapmakta olan 72 spor yöneticisi oluşturmuştur.

Veri Toplama Araçları: Araştırmada belirlenen amaçlara ulaşabilmek için konu ile ilgili literatür taraması yapılmış, elde edilen bilgiler ve alan uzmanları ile yapılan görüşmeler sonrasında Kısa Tanıma Formu ve Yönetici Yeterlilikleri Anketi oluşturulmuştur. Oluşturulan anketin yapılan güvenilirlik analizinde Cronbach's Alpha katsayısı 0,73 olarak hesaplanmıştır. Bulunan bu kat sayı anketin güvenilir olduğunu göstermiş ve anketler 2006–2007 Turkcell Süper Ligi'nde oynayan kulüplerden tesadüfi örneklem yöntemiyle seçilen Konyaspor, Sivasspor ve Trabzonspor'da yöneticilik yapan yönetim kurulu üyelerine yönetim kurulu toplantıları sonrasında bizzat uygulanmıştır. Yönetim kurulu toplantılarına katılmayan yöneticiler için anket formu bırakılmış; söz konusu form yöneticiler tarafından doldurulduktan sonra araştırmaya katılan kulüplerden alınmıştır.

Verilerin Analizi: Verilerin analizi SPSS (Statistical Package For Social Scientists for Windows Release 13.0) istatistik programı kullanılarak değerlendirilmiştir. Verilerin çözümünde frekans ve yüzdeler kullanılmıştır.

BULGULAR

Araştırmaya katılan 72 spor yöneticisinin cinsiyetlerinin erkek olduğu; minimum yaşlarının 32, maksimum yaşlarının 54; yaş değerlerinin $43,66 \pm 5,20$ olduğu tespit edilmiştir. Yöneticilerin tanıtıcı özelliklerine ve yeterliliklerine ilişkin veriler ise aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 1. Yöneticilerin Tanıtıcı Özelliklerine İlişkin Verilerin Dağılımı

Değişkenler	Alt Kategoriler	n	%	Toplam
Medeni Durum	Evli	65	90	72 - %100,0
	Bekar	7	10	
Mezuniyet Durumu	Lise	34	47	72 - %100,0
	Yüksekokul	27	38	
	Lisansüstü	11	15	
Yöneticilik Yapılan Kulüp	Konyaspor	23	32	72 - %100,0
	Sivasspor	30	42	
	Trabzonspor	19	26	
Yöneticilik Sürelerine İlişkin Verilerin Dağılımı	2 yıl	12	17	72 - %100,0
	3 yıl	1	1	
	4 yıl	44	31	
	5 yıl	2	3	
	6 yıl	21	29	
	7 yıl	1	1	
	8 yıl	6	8	
	9 yıl	1	1	
	10 yıl	3	5	
	12 yıl	2	3	
Daha Önce Herhangi bir Sportif Branşla Uğraşan Yöneticilerin Uğraştıkları Branşlara İlişkin Verilerin Dağılımı	Futbol	44	61	72 - %100,0
	Basketbol	9	12	
	Voleybol	5	7	
	Atletizm	4	6	
	Uğraşmayan	10	14	
Daha Önce Herhangi bir Sportif Branşla Uğraşan Yöneticilerin Uğraşma Amaçlarına İlişkin Verilerin Dağılımı	Amatör	40	56	72 - %100,0
	Profesyonel	16	22	
	Sağlık	6	8	
	Uğraşmayan	10	14	

Tablo 2. Yöneticilerin Yeterliliklerine İlişkin Verilerin Dağılımı

	Evet		Hayır		Kısmen		Toplam	
	n	%	n	%	n	%	n	%
Spor Yöneticiliği alanında eğitim aldınız mı?	14	19	58	81	-	-	72	100
Planlama ve organizasyon bilgisine sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?	31	66	-	-	25	35	72	100
Kulüp içinde yönetim kurulu tarafından alınan kararlarda etkinliğinizin olduğunu düşünüyor musunuz?	31	43	-	-	41	57	72	100
Bir problem durumunda hızlı ve doğru karar verebildiğinizi düşünüyor musunuz?	56	78	-	-	16	22	72	100
Sporla ilgili teknolojik gelişmeleri takip ettiğinizi ve yeniliklere açık olduğunuzu düşünüyor musunuz?	29	40	-	-	43	60	72	100
Diğer yöneticilerle ilişkilerinizin iyi olduğunu düşünüyor musunuz?	60	83	-	-	12	17	72	100
Kulüp içinde değişen şartlara uyum sağlayabildiğinizi düşünüyor musunuz?	56	78	-	-	16	22	72	100
Basın ile iletişiminizin iyi olduğunu düşünüyor musunuz?	20	28	-	-	52	72	72	100
Kulüp yöneticiliği deneyimine sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?	42	58	1	2	29	40	72	100
Daha önce sporcu olarak herhangi bir sportif branşla uğraştınız mı?	60	83	11	15	1	2	72	100
Yabancı bir dil biliyor musunuz?	21	29	20	28	31	43	72	100

TARTIŞMA ve SONUÇ

2006–2007 Turkcell Süper Ligi'nde görev yapmakta olan spor yöneticilerinin yeterliliklerini tespit etmek amacıyla yapılan araştırmada şu bulgulara ulaşılmıştır:

Araştırmaya katılan yöneticilerin, %42'sinin Sivasspor, %32'sinin Konyaspor ve %26'sının Trabzonspor kulübünde görev yaptıkları; %90'ının evli, %10'unun bekar; %47'sinin lise mezunu, %38'inin yüksekokul mezunu ve %15'inin de lisansüstü mezunu oldukları tespit edilmiştir. Bu sonuca göre sektöre evli ve lise mezunu yöneticilerin hakim olduğunu söyleyebiliriz. Araştırma bulgularımızla paralellik gösteren ve Doruk (2005) tarafından, üst düzey spor yöneticileri ile yapılan çalışmada, yöneticilerin %93'ünün evli, %44'ünün ise lise mezunu olduğu; Mollaoğulları (1998) tarafından spor yöneticileri ile yapılan çalışmada, yöneticilerin %87'sinin evli, %52'sinin lise mezunu olduğu; Mutlu (2001) tarafından Muğla ilindeki spor yöneticileri ile yapılan çalışmada, yöneticilerin %88'inin evli olduğu; Namlı (2005) tarafından Konya ve Elazığ illerinde amatör spor kulüplerinde görev yapmakta olan yöneticilerle yapılan çalışmada, yöneticilerin %92'sinin evli, %46'sının lise mezunu olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan yöneticilerin, %17'sinin 2 yıl, %1'inin 3 yıl, %31'inin 4 yıl, %3'ünün 5 yıl, %29'unun 6 yıl, %1'inin 7 yıl, %8'inin 8 yıl, %1'inin 9 yıl, %5'inin 10 yıl, %3'ünün 12 yıl, %1'inin ise 14 yıldır yöneticilik yaptığı belirlenmiştir. Abakay (2004) ve Namlı (2005)

tarafından yapılan çalışmalarda, kulüp yöneticilerinin büyük çoğunluğunun 4 yıl ve üzeri bir süredir yöneticilik yaptığı sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan yöneticilerin %61'inin daha önce futbol branşıyla uğraştıkları tespit edilmiştir. Bu sonuca göre, söz konusu yöneticilerin büyük çoğunluğunun futbolun içinden geldiklerini söyleyebiliriz. Yöneticilerin daha önce bir sportif branşla uğraşma amaçlarında ise amatörlük %56 oranıyla ilk sırayı almıştır.

Araştırmaya katılan yöneticilerin, %19'unun spor yöneticiliği alanında eğitim (Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Spor Yöneticiliği mezuniyeti, spor yöneticiliği konulu kursa, seminere, panele katılım) aldıkları, %81'inin ise almadıkları tespit edilmiştir. Araştırma sonuçlarımıza paralellik gösteren ve Ercan (2004) tarafından Sivas, Tokat, Kayseri ve Erzincan illerinde amatör spor kulüplerinde görev yapmakta olan spor yöneticileri ile yapılan çalışmada da yöneticilerin %23'ünün spor yöneticiliği alanında eğitim aldıkları tespit edilmiştir. Spor yöneticiliği alanında eğitim alan yönetici sayısının az olmasının nedenleri arasında; profesyonel kulüplerde görev yapan yöneticilerin farklı mesleklerle uğraşmaları, bu alanda eğitim veren eğitim öğretim kurumu sayısının henüz yeterli sayıya ulaşmaması ve ilgili kuruluşlarca yeterince seminer ve kursların düzenlenmemesi gösterilebilir.

Araştırmaya katılan yöneticilerin, %66'sının planlama ve organizasyon bilgisine sahip olduğu tespit edilmiştir. Türksoy (1998) çeşitli sektörlerde görev yapmakta olan spor yöneticileri ile yaptığı çalışmada, yöneticilerin %74'ünün planlama ve organizasyon bilgisine sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır. Doruk (2005) tarafından üst düzey spor yöneticileri ile yapılan çalışmada ise yöneticilerin planlama ve organizasyon bilgisine sahip olması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan yöneticilerin, %43'ünün kulüp içinde yönetim kurulu tarafından alınan kararlarda etkinliğinin olduğuna inandıkları; %78'inin bir problem durumunda hızlı ve doğru karar verebildikleri; %40'ının sporla ilgili teknolojik gelişmeleri takip ettiği ve yeniliklere açık olduğu tespit edilmiştir. Erdem (1996) tarafından profesyonel spor kulüpleri yöneticileri ile yapılan çalışmada, yöneticilerin %26'sının sporla ilgili teknolojik gelişmeleri takip ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Erdem (1996)'in yaptığı çalışmada bulunan sonucun oranının az olmasını; çalışmanın yapıldığı dönemde yöneticiler tarafından spor teknolojisinin öneminin yeterince kavranmamış olması ve internet kullanımının günümüzdeki kadar yaygın olmamasına bağlayabiliriz.

Araştırmaya katılan yöneticilerin, %83'ünün diğer yöneticilerle ilişkilerinin iyi olduğu; %78'inin kulüp içinde değişen şartlara uyum sağlayabildikleri tespit edilmiştir. Araştırma bulgularımızla paralellik gösteren ve Güler (1994)'in çeşitli sektörlerde görev yapmakta olan

spor yöneticileri ile yaptığı çalışmada, yöneticilerin %84'ünün değişen şartlara uyum sağlayabildikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan yöneticilerin, %28'inin basın ile iletişiminin iyi olduğu saptanmıştır. Basın ile iletişimi iyi olan yönetici sayısının az olmasının nedeni; basın sözcüleri dışındaki birçok yöneticinin basına demeç verme gibi bir durumlarının olmamasından kaynaklanmış olabilir.

Araştırmaya katılan yöneticilerin, %58'inin kulüp yöneticiliği deneyimine sahip oldukları belirlenmiştir. Araştırma bulgularımızı destekleyen ve Erdem (1996) tarafından yapılan çalışmada, yöneticilerin %63'ünün kulüp yöneticiliği deneyimine sahip oldukları tespit edilmiştir.

Araştırmaya katılan yöneticilerin, %83'ünün daha önce bir sportif branşla uğraştıkları tespit edilmiştir. Doruk (2005) tarafından yapılan çalışmada, spor yöneticilerinin daha önce herhangi bir sportif branşla uğraşmalarının gerekliliği ortaya konmuştur.

Araştırmaya katılan yöneticilerin, %29'unun yabancı dil bilgisine sahip olduğu, %28'inin ise yabancı dil bilgisine sahip olmadığı tespit edilmiştir. Araştırma bulgularımızı destekleyen ve Suiçmez (2000) tarafından üst düzey spor yöneticileri ile yapılan çalışmada, yabancı dil bilen yöneticilerin oranının %32 olduğu bulunmuştur. Yabancı dil bilgisine sahip olan yönetici sayısının az olmasını; ülkemizde yabancı dil öğretiminde yaşanan sorunlara ve eksikliklere bağlayabiliriz.

Araştırma sonucunda; yöneticilerin büyük çoğunluğunun futbolun içinden geldikleri; spor yöneticiliği alanında eğitim almadıkları; planlama ve organizasyon bilgisine sahip oldukları; kulüp içinde yönetim kurulu tarafından alınan kararlarda etkinliğinin olduğuna inandıkları; bir problem durumunda hızlı ve doğru karar verebildikleri; sporla ilgili teknolojik gelişmeleri takip ettikleri ve yeniliklere açık oldukları; diğer yöneticilerle ilişkilerinin iyi olduğu; kulüp içinde değişen şartlara uyum sağlayabildikleri; basın ile iletişimlerinin çok iyi olmadığı; kulüp yöneticiliği deneyimine sahip oldukları ve yabancı dil bilgisine sahip olma oranlarının düşük düzeyde olduğu söylenebilir.

KAYNAKLAR

- Abakay U. Türkiye'deki Amatör Spor Kulüplerinin Yönetim Yapısı ve Yönetici Problemleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya. 2004.
- Doruk B. Spor Yöneticiliği ve İstihdam Alanları. Ötüken Yayınları, Yayın No: 59, İstanbul. 2005.
- Ercan T. Amatör Spor Kulüplerinde Spor Yöneticiliği, Sivas, Tokat, Erzincan ve Kayseri Örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas. 2004.
- Erdem S. Profesyonel Spor Kulüplerinde Yönetim Anlayışı ve Uygulamaları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kayseri. 1996.
- Güler L. Spor Hizmetinin Sunulmasında Halkla İlişkilerin Fonksiyonu. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul. 1994.

- Karagözoğlu C. Spor Yöneticilerinin Yeterlilikleri İstanbul Örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul. 1994.
- Mollaoğulları H. Türk Spor Yönetiminde Yapısal Değişiklikler ve Güncel Sorunlar. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara. 1998.
- Mutlu O. Türk Spor Teşkilatının Yapısal Değişime Yönelik Önerilerin Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla. 2001.
- Namlı H. Konya ve Elazığ İllerinde Faaliyet Gösteren Amatör Spor Kulüpleri Yöneticilerinin İş Doyum Düzeyleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya. 2005.
- Suiçmez H. Türkiye ve İngilteredeki Sportif Rekreasyon Yöneticilerinin Karakteristik Özellikleri, KTÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü. 2000. Trabzon.
- Türksoy A. Türkiye’de Spor Yöneticisi Yetiştirme Çalışmalarının Çeşitli Ülkelerle Karşılaştırılması ve Yeni Öneriler. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul. 1998.
- Yetim A. Başarılı Bir Spor Yöneticisinin Özellikleri. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi. 1992: 37, 8-10.